

Władysława Łuszczuk

Od Redaktora

Chowanna 1-2, 5-7

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„Chowanna”	Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego	Katowice 1999	R. XLII (LIII)	T. 1—2 (12—13)	s. 5—7
------------	--	---------------	-------------------	-------------------	--------

Od Redaktora

Kolejny tom „Chowanny” poświęcono w całości zagadnieniom psychopedagogiki twórczości. Coraz większe zainteresowanie problematyką twórczości wiąże się nie tylko z postępem i rozwojem całej psychologii, ale wynika także bezpośrednio z przemian, jakim podlega każde społeczeństwo. Trudno sobie wyobrazić współczesne transformacje społeczne, które nie byłyby kreatywne. Najprościej pokazuje to przykład komputeryzacji. Błyskawicznie wkraczająca we wszystkie obszary ludzkiej działalności nie pozwala pozostawać w tyle. Zmusza ludzi do ciągłych zmian i kreowania na nowo własnego otoczenia w sytuacji, w której stare schematy już się nie sprawdzają. Podobnie ma się z ogromnym postępem innych dziedzin życia, takich jak nauka czy związany z nią rozwój przemysłu i wszystkich gałęzi gospodarczych. Dlatego też dzisiejsze pokolenie ludzi młodych skazane jest na bycie twórczym, bo to warunkuje postęp gospodarczy i ich własny status materialny i społeczny.

Istnieje zatem potrzeba rozwoju nauki o twórczości, aby poznać wszelkie prawa i związki rządzące tymi zjawiskami. Ważne jest także rozpowszechnianie zachowań i postaw twórczych, aby stały się „modne” i popularne oraz sprzyjały rozwojowi twórczych i światłych ludzi. Stanowi to podstawę rozwoju myśli naukowo-technicznej, a także kultury i sztuki.

Twórczość, myślenie twórcze, ma również znaczenie dla życia poszczególnych jednostek. Akceptacja oryginalnych zachowań, nagradzanie twórczych pomysłów oraz zachowań sprawia nie tylko większe zadowolenie danej osobie, ale zapewnia także komfort i zdrowie psychiczne, czego dowodzą badania licznych autorów. Nastawienie twórcze ułatwia przystosowanie się do nowych

warunków, zwłaszcza w okresach gwałtownych przemian społecznych. Myślenie twórcze pozwala przewyciężyć napotymane trudności, ustalać nowe cele i jest koniecznym warunkiem funkcjonowania w życiu codziennym.

Ważność problematyki twórczości wiąże się także z przemianami edukacyjnymi w Polsce. Akcent kładzie się przede wszystkim na zmianę doktryny kształcenia czy też, mówiąc inaczej, filozofii edukacji. Dotychczasowa doktryna edukacji adaptacyjnej i wynikający z niej model informacyjno-podający procesu dydaktycznego koncentrują się głównie na odtwarzaniu i reprodukcji wiedzy oraz na utrwalaniu istniejących hierarchii i struktur społecznych. Jako alternatywę postuluje się doktrynę antycypacyjno-innowacyjną, w której podstawą jest edukacja krytyczna, stymulująca do innowacji i twórczości, a w konsekwencji do zmian otaczającego świata. Zmiana filozofii edukacji wymusza poszukiwanie nowych metod i zasad nauczania i wychowania, a także pociąga za sobą konieczność przyswojenia przez nauczycieli choćby podstawowej wiedzy na temat rozwijania i stymulowania u uczniów myślenia twórczego, uzdolnień twórczych.

Problematyka diagnozy, stymulowania, a także wykorzystywania potencjału twórczego człowieka zyskuje coraz wyższą rangę i nabiera charakteru zadania wymagającego rozwiązania, zwłaszcza w przededniu wprowadzanej w Polsce reformy systemu oświaty. To zadanie ważne zarówno dla teorii, jak i praktyki pedagogiczno-psychologicznej.

W niniejszym tomie prezentujemy wyniki analiz teoretycznych, przemyśleń oraz badań na temat psychopedagogiki twórczości, diagnozy i stymulowania uzdolnień twórczych dzieci i młodzieży. Artykuł J. Tyrny-Łoj przedstawia temat twórczego rozwiązywania konfliktów między nauczycielem a uczniem. Rozważania autorki dotyczą istoty i przyczyn powstawania konfliktów. Opisuje konkretne postawy nauczycieli, które prowokują tworzenie sytuacji konfliktowych. B. Dyrda przedstawia problem Syndromu Nieadekwatnych Osiągnięć Szkolnych, który traktuje jako jeden z aspektów niepowodzeń szkolnych uczniów zdolnych. Syndrom Nieadekwatnych Osiągnięć Szkolnych polega na niewykorzystywaniu przez uczniów ich możliwości. Przejawia się w dużej rozbieżności pomiędzy ocenami i zachowaniem szkolnym dzieci a ich wysokim potencjałem intelektualnym i twórczym. B. Kosień prezentuje wyniki badań dotyczące relacji między uzdolnieniami twórczymi, ogólną sprawnością umysłową a osiągnięciami szkolnymi uczniów w okresie dorastania. Na podstawie przeprowadzonych badań autor stwierdza, iż lepszym predyktorem osiągnięć szkolnych jest poziom ogólnej sprawności umysłowej. Przyczyn tego stanu rzeczy można upatrywać w anachronicznym systemie ocen stawianych w polskiej szkole. Nauczyciele preferują wiedzę odtwórczą. Obawiają się bowiem wzmocnienia w toku edukacji postaw twórczych, które wymagałyby od nich wysiłku i stosowania niekonwencjonalnych metod. Jedną z takich metod stymulujących uczniów może być drama. O tym pisze A. Gałązka.

Autorka przedstawia problematykę wykorzystania dramy w edukacji, ze szczególnym uwzględnieniem glottodydaktyki. Drama w istotny sposób wpływa na poziom motywacji uczniów, na ich poczucie wartości, rozwój indywidualny i społeczny oraz zdolności empatyczne. Elementy dramy wykorzystywane są w teatrze dziecięcym. R. Kojs przedstawia problematykę teatru dziecięcego, którego specyfika wiąże się z dziecięcymi zdolnościami kreowania rzeczywistości fikcyjnej. Dopelnianie się przestrzeni teatralnej i wyobraźni dziecięcej jest twórczością, w której wyniku powstaje nowa rzeczywistość rządząca się własnymi prawami. Twórczość tę autor traktuje jako proces, jako kombinację i syntezę różnych elementów rzeczywistości w nową całość, jako proces, którego rezultatem jest wszechstronny rozwój człowieka. Badania przeprowadzone przez autora wykazały, że nauczyciele dostrzegają znaczenie tej formy pracy z dziećmi, lecz warunki, jakie stwarza współczesna szkoła publiczna, ograniczają możliwości wykorzystania działań teatralnych w praktyce szkolnej.

Załączona recenzja dotyczy monografii związanej z komunikacją i dialogiem w edukacji.

Władysława Łuszczuk